Ніч була важка, налягала на жінку, аж здавалося: хтось невідомий загасив бліде світло неба. У кімнаті до болю темно й парко; на якусь мить здалося, що ніби осліпла; боліли повіки, і не могла вона заснути, хоч не мала сили дивитись у чорний щільний морок. Поставали вряди-годи видіння і тут, у горах, де не було ні душі (господарі хати, дід і баба, родичі її приятелів, поїхали в село на весілля), відчувала, що стає безпорадна.

Потрапила сюди, бо запрагла великої тиші, щоб вийти із каруселі щоденщини, а більше зі свого болю та відчаю, щоб менше розмовляти, менше думати і хоч так розтерпнути душею. Адже й справді: як чудово сидіти біля хати й дивитися на сірі чи зелені німі гори, що дишуть так умиротворено.

"Було б добре вам пожити в горах", — сказав їй приятель-лікар.

"Витримаєш?" — спитав чоловік, авторитет приятеля-лікаря подіяв і на нього, хоч за тими словами й стояло невимовлене: "А як же я?" Отож вона й поїхала сюди, до родичів отого приятеля-лікаря, і її прийняли тут, мов рідну. Було незвично й дивно, адже, коли подумати, — ні разу не залишалася сама чи на такому безлюдді; зрештою, старі ніби відчули це й запрошували поїхати на весілля із ними, але щось її застерегло, а може, з'явився дивний інтерес: це ж бо й справді небувала ситуація — сама в горах.

Пів дня відчувала тихий затишок, навіть якусь музику, ходила й помугикувала, ходила й поспівувала, а потім сиділа біля хати із книгою на колінах. До неї прилітали метелики й кружляли над головою, а нерушні гори сприймалися як замислені й теплі. Від того ставало радісно й печально, а ще й дивно з усього: тиші, трави, квітів, дивоглядної безлюді; коли йшла стежкою, трава торкалася литок, а як розкішно вгинав її вітер! Назбирала букета, гірські квіти у збиран-ці ніжно світилися, коли поставила їх на столі. Потім знову сиділа біля хати й

упивалася безмежним спокоєм. Гори накладалися горбами один на один, — сонце світило гаряче, аж пекло, хоч вітер повівав свіжий, а повітря навколо тремтливе й чисте, і жінка вдихала його з тремтливою осолодою — це оновлювало її та збуджувало.

Тут, у горах, їй перестала нарешті боліти голова, хоч досі боліла безперервно, тут нарешті вона почала більш-менш спати.

"Але це було, — подумала вона, — коли поруч клопоталися старі". Тепер же, коли вони поїхали, жінка з тривогою подумала про ніч, яку доведеться провести насамоті: чи не повернеться до неї її біль та ураза?

А ніч випала безпросвітня й парка. Дихали нагріті за день стіни, і жінка скинула із себе ліжника. Лежала в чорній тиші й слухала хрипкий хід годинника. Навколо, в окраї десяти кілометрів, не було ні душі, однак засунула всі засувки — хотіла відчуватись у безпеці. Намагалася ні про що не думати, найбільш про те, що боліло й пекло і що там, у місті, майже доруйновувало її.

Прийшли до неї обличчя її батьків, десь далі стояв чоловік і всміхався, а може, намагався їй поспівчувати — були вони ніби з дикти вирізані і намальовані художником, котрий творить кінорекламу. Ні, то дивовижа: лежати самій і щоб в окраї десяти кілометрів не було ні душі; маленька тривога вже починала бриніти біля серця, як вступ до темної музичної симфонії, і їй здалося, що кімната, в якій лежить, стає геометрично кругла.

Хотіла встати й підійти до вікна, щоб виглянути, але в цій темені її пройняв ляк, що, вставши, не знайде потім ні ліжка, ані стін. У неї затремтіли пальці, які почали обмацувати власне тіло, бо на мент здалося, що й тіла у неї нема. Так, усе починалося знову, тривога вийшла з кутка у формі кошлатого згустка темряви, і простягла до неї, жінки, широку лапасту руку, і жінка загойдалася на солоних хвилях — попливла, а може, це ліжко здійнялося в повітря і почало помалу

кружляти. І в глибині мороку промалювалася ще одна тінь, а, де вона з'явилася, трохи просвітліло — звісно, була то дівчинка в голубому, зараз синьому, платтячку з синюватим обличчям, руками й ногами. Дівчинка стояла в повітрі, яке раптом стало перламутрове і тремке. І ця мацюпенька істота в платтячку, що нагадувало крила метелика, рушила до неї, перебираючи ноженятами, на обличчі в неї світився усміх із здивуванням.

— Це я, мам, я! Не пізнаєш?

— Як ти мене тут знайшла? — спитала жінка, важко хвилюючись.

— О, це просто, — сказала дівчинка. — Я ж літаю. Не могла тебе не знайти.

— Господи! — прошепотіла жінка. — Господи! Невже це знову починається?

— Що починається, мамо? — дзвінко спитала дівчинка...

Жінка різко прокинулася, ніби випірнула з чорної ями. Хоч було парко, тіло покрилося холодним потом. Там, де стояла, висвітившись, дівчинка, твердів густіший кавалок темряви. Але тепер вікна були світліші, не так щоб дуже — ніби запнуті сірим вкривалом, крізь яке світло ледве сочиться. Жінка торкнулася пальцями скронь: дивно, голова не боліла. Подумала, що добре таки встати, підійти до вікна й визирнути. Але тоді її сон напевне не повернеться до неї, а того не переживе. І їй стало чогось гірко шкода: виходило, ніби сама прогнала видіння рідної дитини. Видіння, котре завжди кликала до себе, і яке приходило не так уже й часто, а коли приходило, отоді й починалася її хвороба.

Заплющила очі й закляла: "Прийди, прийди!" — але сни таки рідко повторюються, а ще рідше приходять на замовлення чи заклинання. Отож побачила інший.

Лежала в якійсь залі, повній чужих людей, зовсім оголена, на розкиданій постелі, люди підходять до ліжка, всі вони в білих халатах, і пильно її розглядають. Всі вони — чоловіки й дивляться на неї чи похітливо чи зневажливо. Вона ж лежить і не має сили й пальцем кивнути, зіщулившись і тільки відчуваючи, як на карку дрібно тремтить шкіра.

— Це вона? — спитав великий, неймовірно роздутий чоловік.

— Вона! — хором відповіли інші.

— І досі марить своєю вмерлою дитиною?

— І досі!

— Тоді їй капець! — кляпнув пальцями товстелен-ний чолов'яга й почав раптом роздуватися й роздуватися, перетворюючись у велетенський пухир. І цей пухир раптом тріснув з оглушливим громом, і розлетівся кавальчиками гуми, а біля ліжка жінчиного впало горличко того пухиря, перев'язане ниткою...

Вона розплющилася: темрява була так само неоглядна; жінка стрепенулася, бо здалося їй, що за вікнами хтось ходить, однотонно й важко, окрім того, в кутку щось зашкреботало, а може, й писнуло. Сіла на постелі, і все в ній затрусилося, закалатало серце, а обличчя облилося гарячою кров'ю. Крутила головою: де це ті просвітлені вікна? Ні, їх знову не було: ні вікон, ані дверей, тільки тьмяно блимнуло і

немов застогнало велике дзеркало, яке стояло в цій кімнаті, — єдина міська річ хати. І їй здалося, що в глибині дзеркала засвітився вогник. Вогник, затулений ледь-ледь прозорою хусткою.

Зашкряботіло знову, але цього разу звук був реальний і зрозумілий.

"Миша, — подумала вона. — Фу, дурна! Це ж миша!"

Полегшено передихнула. Але їй здалося, що не сидить, а таки висить у чорній густині, так само, як недавно дівчинка, що вона розчиняється в темряві і хтозна, як звідціля вибереться. Адже все почало повторюватися, все, від чого тікала і що не давало жити вдома. Не оповідала навіть чоловікові про свої важкі ночі, про видіння свої і жахи, бо після того, як дівчинка вмерла, вони не спали разом — надто була неспокійна, кидалася й стогнала, а чоловікові треба було відпочити. Отоді й починала боліти їй голова.

"Ой, як мені болить голова, уявити не можеш!" —скаржилася вона чоловікові й похитувалася, ніби маятник. — Піди до лікаря, — сказав їй чоловік. — Або ж я покличу Денисюка".

Денисюк і був їхнім приятелем-лікарем, і саме він приписав їй як лік спокій і тишу. Врівноваженість і безтурботність, розваги, екскурсії, що завгодно, аби лишень змінити обстановку. Зміна обстановки — це і значить щось у собі забути. Забути те, що не забувається.

"Я таки вийду з хати, — подумала жінка, — бо тут нічим дихати".

Але за стіною знову хтось пройшов, і вона прикусила злякано губу. Чи не кінь це відв'язався і блукав в темряві довкола хати?.. Знову лягла, і безсонні ночі прийшли до неї всі разом, а їх вона не доспала стільки, що бачилося чорне поле із сірими постатями тих ночей. Заплющилася: далеко-далеко на небокраї, ніби чорний жучок, стояв її чоловік, звів руку і, здається, вітав її. Але між нею і ним стовбичило безліч сірих постатей,

безліч безсонних ночей, тих, коли так важко боліла їй голова, коли з сусідньої кімнати хропів чоловік, коли вона вставала і відчиняла вікно — не було, як і тепер, чим дихати. І вривалися в помешкання нічні шуми міста, гуркіт автомобілів і далекий дзенькіт самотнього нічного трамваю. Ще далі тахкав поїзд, мчав у ніч, намацуючи дорогу гарячими очима прожекторів, а жінка вдихала сухе повітря зі слабким присмаком бензинового перегару і не могла надихатися...

Раптом пожаліла, що не пішла зі старими на весілля, там грають музики, розпалені трунком люди сплелися в обіймах і шалено трусяться у танку — там веселе безсоння й радість, пристрасні погуки, жарти і сміх. Чому ж не пішла?..

Вечорами сідали разом на ґанку, дивилися на німотні гори, і жінка з упоєнням слухала повільні й химерні оповідини діда. Коли ставало прохолодно, клала на коліна коца, і її не вражав страх, яким віяло від розповідей старого. Ну, хоча б про хованця. Про мале страховисько з великими очима і з гострими вухами. З довгими руками, які вміють витягуватися, в торбі у нього безліч золотих горішків, якими він часом грається, а часом розкидає їх по світі. Було затишно сидіти і все це слухати, бо гори тоді дихали м'яко, все густіше сповиваючись у серпанкове вкривало, а на устах у жінки тоді лягала іронічна всмішка: чи ж може таке бути?

— Часом він стає вужем, — розповідав дід, — і жодні засуви й двері не перепинять його. Він проходить через стіни, як через воду, часом він — як тінь, часом шарудить мов миша, але його треба стерегтись.

Старий чомусь засміявся, може, подумав щось своє: хіба не можна розповідати, а думати про своє? Вона також розсміялася, хоч відчула легку тривогу. Бо щось увійшло тоді в неї, як подих леготу.

"Звідкіля все це знаєте?" — спитала наївно, а дід загадково звів брови. Було тихо й спокійно, перед цим жінка безтурботно прожила

день, ходила горами, збирала квіти й афени і, як ніколи, мала на душі мир.

"Такі це милі-милі казки!" — сказала задумливо, накручуючи на пальця торочку із коца.

"А може, й не казки!" — сказав багатозначно дід...

її знову пробрав морозець, хоч у хаті було парко. Здалося, до скронь підлізло мале, закуте в доспіхи, з зеленим мосянжовим молоточком чудисько. Підіймало того молоточка й било — ось він, образ годинника! Годинник жив десь глибоко в темряві, дихав на всі свої залізні груди, і серце його дерев'яно стукотіло.

"Хай буде як є, — подумала жінка, відчуваючи, що її знову захитало на ліжкові. — Хай мучають мене сни, тільки б спати!.."

Не бажала повертатися додому зі своїм невитравним болем та безсонням, бо й чоловікові її нелегко, бо й він перестраждав важко, як і вона, хоча ні, не так. Він змирився швидше і, здається, вже давно заспокоївся, а те, що не може заспокоїтися вона, його трохи й дратує і вибиває з колії. Тому останнім часом між ними й пролягла тінь: вона ніби мстилася йому за забудькуватість болями й неспокоями, а він, ними переболівши, хотів миру.

Щось хвилювало її, і вона зирнула туди, де ховалось у темряві дзеркало. Онде воно, ледь-ледь світиться, п'є темряву і відбиває її від себе, дише, як живе, ховаючи в своїх глибинах образ її неспокою. Дзеркало пульсує на неї біострумами, здається, їх посилають до неї рідні її. Може, чоловік зараз стоїть біля розчиненого вікна й пускає в ніч сірі пасемка диму? А може, він у глибині душі радий, що вона поїхала,

бо скільки це може тривати? Подумала, що дзеркало — дивне вікно, а може, єдиний вихід із цієї кімнати, її ненадійний, але реальний

збавлювач. Але що це там? Дзеркало промалювалось у темряві, ніби двері, розхилені навстіж, в них видно стало круглий, як тунель метро, сутерен. Сутерен освітлено блідим, ніби місячним, світлом, долівка поросла травою, через яку бігла стежка. Трава ж у сутерені росла синювата з жовтим відливом, а може, на ній розцвіли кульбаби? І справді, — кульбаби, жовті зірки. І в коридорі, в глибині його, жінка побачила хованця — мале страховисько з великою головою, з гострими вгорі вухами і з довгим кульчиком, що звисав із одного вуха, а замість камінця у кульчику — золотий горішок. Мав хо-ванець великі очі й плаского носа, широчезного, розсунутого від усміху. Ступав рахітичними ніжками, власне, дибав, в одній руці тримав торбину, а другою впирався об патеричку. І був без одежі; ні, тіло його обтягнуте лискучою, впритул пригнаною до тіла, тканиною, і вона, чи й тіло його, поблискували іскрами. Дибав і дибав, але залишався на місці, наче ноги його вгрузали в болото, а він тільки й того, що їх витягував — чорні босі ніжки, які ненастанно те болото місять. Хованець невідривно дивився на жінку, а вона на нього, й не могли відірвати одне від одного очей...

За вікном знову затупало — а може, кінь її охороняє, подумала жінка. Вірний і щирий охоронник, який єдиний у цій ночі її береже. Вона ж не розбирає: чи спить, чи марить, ні, вона, здається, спить. Вона мусить спати, а для цього треба небагато. Тільки встати, зціпити кулаки, пройти у дзеркало й рушити у глибину сутерену, по якому йде до неї і не може прийти отой малий і чудний хованець. Вона ж хоче спитати в нього про ту, про яку думати не перестає, ту, яка не хоче її відпустити, а тримає біля себе, ніби хоче до себе забрати.

Але звестися жінка не змогла. Натомість упала в темну яму і почала падати довго й повільно, прокручуючись розпластаним тілом з розкиданими руками й ногами, і від того, що падала повільно, не було їй страшно, мала бо над собою не так парашут, як велетенську парасолю, до якої була прив'язана: до кожної шпиці по нитці, а до ручки — вірьовка, другий кінець якої охоплював її за стан, ніби пояс. А ще вона подумала, що цей сутерен, який побачила у дзеркалі, може і є яма, в яку вона падає, тільки на цей мент поставлено його сторч...

І опинилася на оглядовому майданчику поблизу Андріївського узвозу; внизу розкидав дахи Поділ, під одним із тих дахів довго знаходила свій затишок і її родина, там напевне зараз хропітливо спить її чоловік. Здається, він випив, бо чоловіки, коли залишаються без жінок, відразу ж напиваються, а можливо, й сам блукає в червонолистих нетрях сну. Знизу повно тремтливих, неспокійних вогнів; чомусь одурман-ливо пахло полином, і їй раптом стало радісно, що повернулася додому, що в голубому світлі, який розливався довкола, вона може знайти справжній спокій —знову заживе, як трава чи дерево.

Там, де стояв їхній будинок і де спав підпилий її чоловік, не було ні трави, ні дерев. Голий брук, голі стіни, поіржавлені ринви, вікна видовбані у глухих стінах, запах столітніх помешкань. На лавочках біля парадних сидять і озирають світ каламутними очима старі жінки, всі ніби давно померлі, а тепер ожилі. Вона ж стояла на горі, овіяна вільжистим вітром із ночі, з розвіяною одежею, сперлась об вологий од роси стовбур і зорила туди, де тремтіли вогні і розляглося бляшано-цегляне море...

Жінка на хвилю опритомніла. В паркій тиші знову почулося, як ходить довкола хати кінь, це таки справді кінь, бо попирскує і похропує, вона навіть почула гострий запах його поту. Часом кінь зупинявся, стояв, шумко вдихаючи повітря і, здається, тремтів усім тілом. Ні, вона хотіла повернутися назад, на ту гору над Подолом; ну звісно, вона знову заснула, бо повітря знову стало сине і драглисто-перламутрове. Мерехтіли вогні, і вона подумала: кличуть її. І справді вабило до розсипаних вогників туди, де спав її чоловік і де потріскували чи покректували столітні, пропахлі людським потом і запахами їжі та відхідників столітні будинки.

"Йди, мамцю!" — сказав біля неї голос дівчинки.

Пішла, відчуваючи, що її коливає, наче на хвилях, що вона не йде, а пливе, що їй не сила ані спинитися, ані звернути із прозорої стежки, котра висить у повітрі. Вже входила між будинки, і ті вражали її своєю

безживністю. Та й вулиці були не теперішні, а з того часу, коли була дитиною сама. Вже входила в них, ліхтарі загорілися яскравіше — все залилося синім світлом. Щодня бігала тут, спершу у школу, а потім на роботу, й на базар, і в магазини, впізнавала покриття хідників, кожну на них вищербину, поворот, ріг, вибоїни, сліпі, заслонені фіранками й завісами, вікна. Голими вулицями гуляв вітер, а вона уже поспішала, як звикла. Майже бігла з порожньою сумкою, щоб устигнути щось підкупити до роботи, а тоді й наварити, а ще й поприбирати — в неї багато зібралося прання, але це — на вечір; треба ще пошити доньці костюма для маскарадного свята: чи не костюма хованця їй зробити? Навколо гуляв вітер, сухий, паркий, ганяв куряву і шмат газети порожньою шосівкою, бив у двері, налягав на шибки; ще один поворот, подумала вона, і буде базар.

Базар теж був нетеперішній, критий, а колишній, цілком мертвий, ніде ані душі. Німо стояли торгові ряди, вітер грався сміттям, ганяв шматки паперу й пір'я. Вона сіла на червоного ящика для піску, щоб віддихатися. І знову хтось тонко її погукав, здається, був то доньчин голос. Скочила й нервово прислухалася. А онде і вона, сидить на лаві рундука, розклала перед собою якісь торбинки: чи з сушеним зіллям, чи з квасолею та горохом і ніби продає. Вітер бив жінку в обличчя, шматки паперу летіли, наче голуби. Дивилася на порожні торгові ряди з однією дрібусінькою торгівкою, на горби, що витиналися за базаром, їй здалося, що хованець визирає до неї з-за повітки й широко розтягує широкого рота.

"Йди сюди, мам! — сказала донька. — Чого не хочеш у мене купувати?"

Вона підійшла ближче.

"По чому ваші горох і квасоля?" — спитала.

"Ну, мам, — сказала обурено дівчинка. — Хіба ти не бачиш? Це не горох і квасоля, це ж полин"...

Прокинулася з перестрахом. "Я таки спала, — подумала. — А може, знову бере мене одур?"

Заплющилася й побачила Дніпро. Воду піднято на кілька метрів над землею, але краї було ніби обрізано, вода світилася зеленкуватим сяйвом, потіненим де-не-де великими, риб'ячими тілами. Отже, річка була ніби акваріум, і вона пішла до черги, щоб купити риби, яка задихалась в тій річці-акваріумі. Перед нею зигзагом викручувалася черга, і їй здалося, що вона, черга ця, — тіло безмежно довгого єства, котре має людські очі, а вміє ставати вужем.

"Хто крайній?" — спитала вона.

Крайньою була малесенька дівчинка у синьому платтячку, що нагадувало крила метелика. Дівчинка повернула голову і сказала серйозно:

"Крайня я, мам. Але не раджу тобі купувати цієї риби, вона отруйна".

"Чого ж ці люди за нею стоять?" — спитала жінка.

"Ну, чого! — відказала, смикнувши плечиками дівчинка. — їм це не зашкодить, бо вони мертві. А ти ж, мамо, жива!"

Тоді вийшов із черги хованець, шаркнув ніжкою і по-старомодному вклонився.

"Чи таке ви, шановна мадам, — сказав він, — хотіли побачити в своїх, вибачайте, снах?"

"Риба — це поганий сон", — сказала жінка.

"Звісно, — мовив хованець. — Препоганий. Але це триватиме доти, доки ця мала негідниця вас, мадам, не відпустить."

"Хто це, мала негідниця?" — здивовано спитала жінка.

"Та ота!" — ткнув пальцем убік хованець.

І жінка побачила залитий сонцем, але чомусь мокрий ґанок, а на ґанкові сиділа, натягши на колінця платтячко, що мов крила метелика, мала дівчинка, і та дівчинка поклала голівку на власні колінця і дивно її завернула, дивилася і погляд її був сумніший від сумного, як і тоді, в останні її хвилини у світі цьому, і на великих віях у неї тремтіли сльози.

"Що він таке каже? — спитала обурено жінка. —Чому він назвав тебе негідницею?".

"Бо я така є, — сказала печально дівчинка. — Бо я й справді тебе не відпускаю, через це ти й недужа. А негідниця я тому, що хочу, аби ти прийшла до мене й ніколи вже мене не покидала. А він, цей гицель, мені того боронить. Але я йому не вірю, що я негідниця. Бо хіба це зле, коли хочу бути зі своєю мамою?"

"Зле! — гукнув хованець. — Бо ти мертва, а вона жива!"

І він знову повернувся до жінки, шаркнув ніжкою, по-старомодному вклонився і розтяг в усмішці рота.

"Чи ж хочете вмерти, мадам? — спитав він. —Зрештою, можете мені не відповідати. Ліпше заграймо в піджмурки. Коли знайдете мене й затракаєте, помру я, коли ж ні — помрете ви. То як?"

"Грайся, мам! — радісно закричала дівчинка з ґанку. — Я тобі підказуватиму!"

І вони пішли, а може, попливли порожніми вулицями: попереду хованець, а за ним, ступаючи слід у слід, дівчинка, а за нею, ніби тінь, і вона. І дійшли до гори, в яку було вставлено велике дзеркало, хованець витяг із кишені стародавнього ключа, всадив його у дзеркало, і дзеркало-двері відчинилися — побачила вона безконечний, круглий сутерен, як у метро, і синю траву з протоптаною стежкою на ній, і жовті квіти кульбаб, наче зорі.

"Жмуріться, мадам!" — сказав хованець.

Вона замружилася, а коли розплющилася, хованця в сутерені не було, стояла тільки дівчинка у платтячку, як крила метелика, і мовчки показувала пальчиком на стіну, хоч пройми у стіні й не було.

Жінка взялася руками за стіну, і розсунула її як завісу, і побачила наповнену паром залу, а в ній безліч голих чоловіків із тазиками, які милися. І дзюрчали там струмені води, що лилися, розсипаючи краплі, зі стелі, і чути було гострі покрики. В жінки запалало обличчя і вона рвонулася назад, відпустивши завісу-стіну.

"Не бійся, мам, — дзвінко сказала дівчинка. — Там тільки голі чоловіки, а він поміж них заховався. Зайди, візьми його за вухо й виведи. А тоді затракай."

Вона відчула, що їй паморочиться голова. "Стривай! — сказала дихавично. — Коли затракаю його, помре він, а не я. А ти хочеш..."

"Але ти ж тоді виграєш, мам!" — дзвінко сказала дівчинка.

"Тра-та-та! — почула вона за собою. Обернулася й побачила усміхнену пичку хованця. — Ви програли, мадам!"

"Так нечесно! — закричала дівчинка. — Нечесно! Грайте ще раз!"

"Гаразд! — сказав хованець і підсьорбнув носом. —Жмуріться, мадам, але не підглядайте."

Жінка зажмурилася вдруге, а коли розплющилася, дівчинка показувала пальчиком на стіну протилежну. Жінка розхилила і цю стіну, ніби завісу, і побачила кімнату з величезною ванною, в якій кипіла вода, і плавала в тій ванні здоровенна жаба, роздуваючи пухирі на щоках, і рот у жаби був надмір широкий, і розсувався в усміху.

"Не можете мене затракати, мадам, — сказала жаба. — Бо я вже не хованець, а самі бачите хто. Ха-ха-ха!"

І той сміх страшно розлупився в порожньому су-терені, і жінка побачила, що він, цей круглий коридор, починає звужуватися, стискатися і стягуватися. І вона злякано почала відступати назад, щоб ці стіни її не розчавили, тим більше, що й дівчинки в сутере-ні вже не було. І вдарилася спиною об дзеркало, і те розчинилося. Тоді побачила вона, що сутерен тягнеться не горизонтально, а знову став сторч, і зробився тут, у кімнаті, ніби цямриння криниці, горішній край якої й покривало дзеркало. Жінка зирнула в нього і побачила, що труба зовсім вузька й довжелезна, а по той бік приклалося до неї велетенське око, ніби дивилося у трубу підзорну. І те око на дні криниці стало диміти і сльозоточити, й уздріла вона чоловічка в зіниці ока, який ніби в болоті провалювався однією ніжкою чи другою, а може, те болото місив. І впізнала вона хован-ця, бо хто ж то міг бути іще?

"Не мучте мене, не мучте!" — закричала жінка в трубу, і її голос раптом розбився на скляні і лискучі кавалки, які почали падати, б'ючись об сині, ніби хо-ванцева одежа, стінки...

Було парко. Жінка лежала на ліжку, безсило розкинувши руки й дивилась у стелю, якої не було. Поруч тахкотів, наче маленький трактор,

годинник, горло їй чавила спазма. Сльози розсипалися по щоках, і вона знову подивилась на дзеркало. В нього входив, як крізь двері, хованець.

"Оп-ля, мадам! — сказав він, шаркнувши віжкою і по-старомодному вклоняючись. — Програли, шановна, егеж? Кінчимо гру?"

"Як?" — спитала самими вустами.

"Просто, — сказав весело хованець. — Дивіться, що з мене буде".

І в нього почали витягатися, ніби гумові, руки, дотяг-лися до її тіла, пробігли по ньому, як дві миші, дотяг-лися до горла і зчавили, аж не могла вона дихати. Тоді попливло чи полізло їй спершу по нозі, потім по животі до грудей довге, слизьке, шарудяве тіло, і присмок-талося холодним ротом до перса з лівого боку, де було серце, і серце почало кидатися, як зловлена пташка! Тоді вона закричала від жаху, вискітливо, безумно і страшно. "Не чіпай мами! — почувся дитячий зойк. —Відпусти її!"

"А ти її покинеш?" — спитав глухий голос хованця.

І тут почувся дитячий плач, невтішний, важкий зі схлипами. І цей плач почав даленіти й тихшати, ніби дівчинку відносила якась темна хвиля. І дзеркало спалахнуло вогнем, вогонь стрибав по його лискучій, як вода, поверхні, і дитячий крик із плачем уже перетворився на тоненьку золоту нитку, яка ось-ось обірветься. Зрештою, вона й обірвалася, при цьому почувся звук, ніби тріснула струна на гітарі.

Жінка відчула, як розтислися в неї на шиї липкі руки-кліщі, як холодний рот відпустив її персо. Перевела очі на вікно — воно поволі проявлялось у її зорі, мов фотокартка у проявнику. Знала, що так народжується ранок, тож сльози її попливли в той ранок, бо приносили їй звільнення. Ще не прокинулася дорешти, ще їй було лячно, але морочна ніч закінчилася.

Повіки їй упали, і попливла вона на хвилях свого безсилля все далі й далі туди, де розгорялося світло, де засвічувалося небо і де прокидалися птахи і трава.

її єство затремтіло від святого видження пробудження світла, а коли це сталося, відчула, що з тіла її злізло і зіскочило на підлогу щось важке. Затупало ратичками — щось непримітне, наче тінь, і, наче тінь, прудке. Погнало із таким спритом, як женеться над землею перше сонячне проміння, і раптом ударилося грудьми об мертве дзеркало. Дзеркало дзенькнуло й налилося по вінця ранком. Жінка не прокинулася, але усміхнулася світлу і стала молода й гарна.

Тоді заіржав біля хати кінь, він уже побачив, як далеко-далеко беруться під гору його господарі — дід і баба. Здається, вони були підхмелені, бо, пройшовши трохи, зупинялися, а дід незграбно намагався танцювати. Баба його сварила, дід же усміхався на весь рот, щось бабі веселе відказуючи. А тоді тицьнув пальцем, де стояла їхня хата. Однак обоє хати не побачили — її розчинило в промінні, як грудку цукру в склянці окропу, сонце. Сонце ж сиділо на одній із гір і вмивалося. Кінь витяг прозору шию і заіржав вдруге. Хтось невидимий пішов стежкою і почав розкидати навдокіл золоті горішки роси.

1965 р.